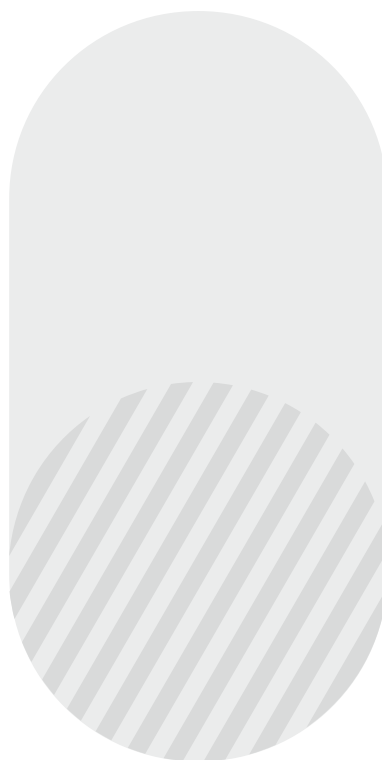
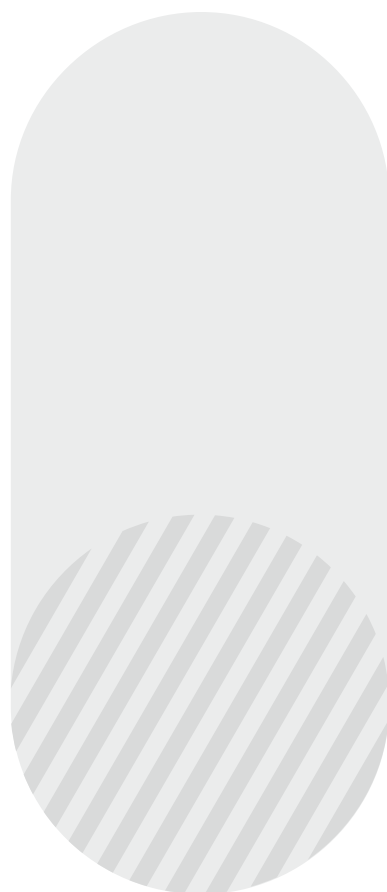
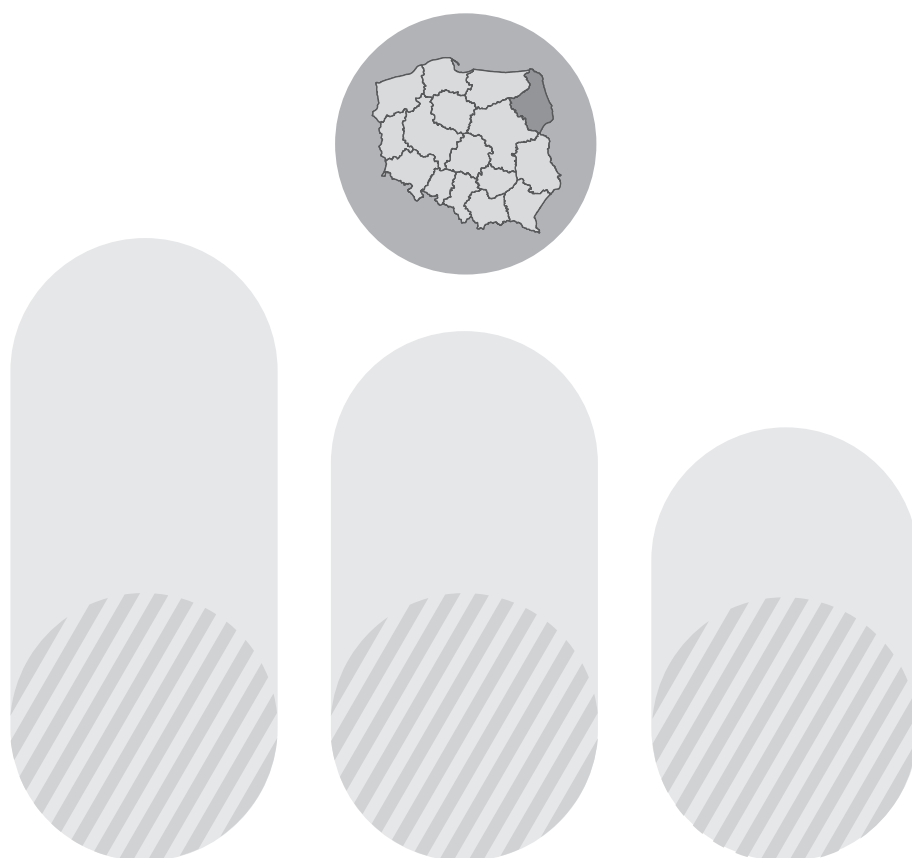

Biuletyn statystyczny województwa podlaskiego IV kwartał 2018

Statistical bulletin of podlaskie voivodship IV quarter 2018

Biuletyn statystyczny województwa podlaskiego IV kwartał 2018

Statistical bulletin of podlaskie voivodship IV quarter 2018

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Białystok 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Helena Artemiuk, Dorota Giziewska, Anna Godlewska, Renata Łapińska, Ewa Miller, Aldona Nagórka,
Halina Sawicka, Urszula Słucka, Ewa Suchocka, Anna Szeszko, Izabella Szpaczko

Prace redakcyjne i skład

Editorial work and type setting

Sylwia Monika Jasińska, Anna Przerwa

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak *	dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych <i>data revised</i>
Znak Δ	nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i>
Znak #	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics</i>
℞	rozwiązanie graficzne stosowane w główce tablicy; oznacza „w tym”, tj. nie podaje się wszystkich składników sumy <i>graphic solution used in the table head; term “of which”, indicates that not all elements of sum are given</i>
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Complete name</i>
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
PKWiU	Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług <i>Polish Classification of Products and Services</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
mln	milion <i>million</i>

SYMBOLS. MAJOR ABBREVIATIONS

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Complete name</i>
g	gram <i>gram</i>
kg	kilogram <i>kilogram</i>
dt	decytona <i>decition</i>
t	tona <i>tonne</i>
ml	mililitr <i>millilitre</i>
l	litr <i>litre</i>
hl	hektolitr <i>hectolitre</i>
cm	centymetr <i>centimetre</i>
m	metr <i>metre</i>
m ²	metr kwadratowy <i>square metre</i>
m ³	metr sześcienny <i>cubic metre</i>
szt.	sztuka
kpl.	komplet
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	dokończenie <i>continued</i>
tabl.	tablica <i>table</i>
sekcje PKD <i>sections of the NACE</i>	
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę x	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja x	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH, WAŻNIEJSZE SKRÓTY

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Complete name</i>
sekcje PKD(dok.) <i>sections of the NACE (cont.)</i>	
handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>trade; repair of motor vehicles</i>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
zakwaterowanie i gastronomia <i>accommodation and catering</i>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>accommodation and food service activities</i>
obsługa rynku nieruchomości <i>x</i>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości <i>real estate activities</i>
administrowanie i działalność wspierająca <i>x</i>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca <i>administrative and support service activities</i>
działy PKD <i>divisions of the NACE</i>	
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	produkcja wyrobów z drewna, oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
produkcja wyrobów z metali <i>manufacture of metal products</i>	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
produkcja maszyn i urządzeń <i>x</i>	produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana <i>manufacture of machinery and equipments n.e.c.</i>
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep <i>x</i>	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli <i>manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
gospodarka odpadami; odzysk surowców <i>x</i>	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców <i>waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>
budowa budynków <i>x</i>	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków <i>construction of buildings</i>
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>x</i>	roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>civil engineering</i>
handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi oraz ich naprawa <i>x</i>	handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych <i>wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles</i>
handel hurtowy <i>wholesale trade</i>	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi <i>wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
handel detaliczny <i>retail trade</i>	handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi <i>retail trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>

SYMBOLS, MAJOR ABBREVIATIONS

Skrót <i>Abbreviation</i>	Pełna nazwa <i>Complete name</i>
wyroby według PKWiU <i>products of PKWiU</i>	
mleko <i>milk</i>	mleko płynne przetworzone <i>processed liquid milk</i>
masło <i>butter</i>	masło i pozostałe tłuszcze do smarowania <i>butter and other spreads</i>
ser niedojrzewający i twaróg <i>cheese unripened fresh and curd</i>	ser świeży (niedojrzewający i niekonserwowany), włącznie z serem serwatkowym i twarogiem <i>fresh cheese (unripened or uncured cheese), including whey cheese and curd</i>

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w Biuletynie Statystycznym – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**.
2. Dane prezentowane według podregionów odpowiadają poziomowi NUTS 3 obowiązującej w krajach Unii Europejskiej **Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r., z późniejszymi zmianami. Od 1 I 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 XI 2016 r.
3. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885) z późniejszymi zmianami.
4. Dane statystyczne prezentowane są w układzie PKD 2007 według sekcji, działów i – w niektórych przypadkach – grup.
5. Prezentowane dane obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
6. Dane opracowano zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.
7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
8. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
9. W Biuletynie Statystycznym dane w zakresie:
 - a) pracujących, zatrudnienia i wynagrodzeń dotyczą podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, przy czym (z wyjątkiem pracujących) dane nie obejmują zatrudnionych poza granicami kraju oraz zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i in.;
 - b) wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem jednostek, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób;
 - c) skupu produktów rolnych:
 - za okresy miesięczne dotyczą danych meldunkowych o ilości skupu realizowanego przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej,
 - za okresy półroczne (z miesięcznym opóźnieniem) uwzględniają korekty wynikające ze sprawozdawczości obejmującej również osoby fizyczne prowadzące skup o wartości przekraczającej 10 tys. zł.
 Zarówno dane miesięczne meldunkowe, jak i ze sprawozdawczości półrocznej obejmują skup produktów rolnych tylko od producentów z terenu województwa.
Wskaźniki dynamiki liczone są w zakresie porównywalnym na bazie danych meldunkowych, a po półroczu – po uwzględnieniu korekt wynikających ze sprawozdawczości półrocznej;
 - d) produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa oraz sprzedaży detalicznej towarów dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
 - e) produkcji wyrobów dotyczą podmiotów (producentów wyrobów przemysłowych we wszystkich rodzajach działalności), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej

z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Ilekroć w Biuletynie jest mowa o **przemysśle**, dotyczy to dodatkowego grupowania, które obejmuje sekcje PKD 2007: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
12. Wartość produkcji i wskaźniki dynamiki, jeżeli nie zaznaczono inaczej, zostały podane bez wyrównań sezonowych.
13. W tablicach – jeśli nie zaznaczono inaczej – dane w ujęciu wartościowym oraz wskaźniki struktury podano w cenach bieżących, a wskaźniki dynamiki na podstawie wartości w cenach stałych. Jako ceny stałe od 2016 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące z 2015 r.).
14. W przypadku zmian metodycznych oraz zmian w systemie cen stałych – wskaźniki dynamiki obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.
15. Dane według sekcji, działów i grup PKD 2007 oraz dane o produkcji wyrobów opracowano metodą przedsiębiorstw (podmiotową).
16. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach Biuletynu Statystycznego. Wprowadzone zmiany oznaczono „*“.
17. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
18. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
19. W tablicach zawierających w boczku okresy miesięczne, w przypadku braku informacji podano dane kwartalne, wpisując je na poziomie miesiąca kończącego dany kwartał.
20. Grupowania wyrobów dokonuje się zgodnie z nomenklaturą PRODPOL, opracowaną na podstawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU 2015) oraz listy PRODCOM. PKWiU 2015 została wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) do stosowania od dnia 1 I 2016 r., w statystyce, ewidencji i dokumentacji oraz rachunkowości, a także w urzędowych rejestrach i systemach informacyjnych administracji publicznej.

Wyjaśnienia metodologiczne

1. Dane o ludności od 2010 r. zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 oraz danych ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności.
Dane o liczbie i strukturze ludności nie uwzględniają osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy, natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności).
Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.
Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.
Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).
Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem, urodzenia – według miejsca zameldowania matki noworodka, zgony – według miejsca zameldowania osoby zmarłej.
Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.
2. Dane o pracujących obejmują osoby pełnozatrudnione i niepełnozatrudnione w głównym miejscu pracy.
Do **pracujących** zaliczono:
 - a) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy;
 - b) właścicieli i współwłaścicieli jednostek prowadzących działalność gospodarczą łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
 - c) osoby wykonujące pracę nakładczą;
 - d) agentów oraz osoby zatrudnione przez agentów;
 - e) członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych.Prezentowane w Biuletynie dane nie obejmują pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.
3. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.
4. Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz. U. 2017, poz. 1065, z późniejszymi zmianami).
Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych i wykonujących pracę społecznie użyteczną.
Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę bezrobotną zarejestrowaną w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia (potwierdzonego dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem) nauki w szkole, kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu jako osoba niepełnosprawna.
Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, spełniają co najmniej jedno z kryteriów:
 - a) bezrobotni do 30 roku życia;
 - b) długotrwale bezrobotni;
 - c) bezrobotni powyżej 50 roku życia;
 - d) bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej;
 - e) bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia;
 - f) bezrobotni niepełnosprawni.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Oferta pracy (wolne miejsce pracy i miejsce aktywizacji zawodowej) oznacza zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy:

- a) co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (tj. wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umów cywilno-prawnych), w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika;
- b) miejsca aktywizacji zawodowej, przyjętego do realizacji, takiego jak staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, praca społecznie użyteczna.

5. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, prowadzonego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej (do II kwartału 2012 r. – powyżej 3 miesięcy). Dane BAEL liczone są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Wyniki badania uogólniono w oparciu o bilanse ludności, opracowane na podstawie NSP 2011.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- a) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- b) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanim.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania **BAEL** zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tysięcy. W przypadku, gdy liczby wynoszą poniżej 5 tys., zostały one zastąpione znakiem kropki („.”), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

6. **Przeciętne wynagrodzenia miesięczne nominalne** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono, przyjmując:

- a) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- b) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- c) dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej;
- d) honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

7. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach miesięcznych prezentuje się w ujęciu brutto.
8. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE (w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r.)
Informacje o świadczeniach **emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.
Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.
9. Dane dotyczące **wyników finansowych przedsiębiorstw** dostosowano do ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1047, z późniejszymi zmianami).
10. **Przychody z całokształtu działalności** (kwoty otrzymane i należne) obejmują:
 - a) przychody netto ze sprzedaży (łącznie z dotacjami do produktów) wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami;
 - b) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, (tj. nabytych w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowych aktywów obrotowych oraz produktów przez siebie wytworzonych, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji), łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
 - c) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody związane pośrednio z podstawową działalnością jednostki, a w szczególności: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi;
 - d) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.
11. **Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności** obejmują:
 - a) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
 - b) wartość sprzedanych towarów i materiałów wg cen zakupu (nabycia);
 - c) pozostałe koszty operacyjne, tj. koszty związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży), amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub całość wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązanie (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi;

- d) koszty finansowe, tj. m.in. odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, stratę ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżkę ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.
12. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatków od towarów i usług (VAT).
13. **Wyniki finansowe:**
 - a) wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów stanowi różnicę między przychodami netto osiągniętymi ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów a kosztami poniesionymi na ich uzyskanie (koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów);
 - b) wynik na pozostałej działalności operacyjnej stanowi różnicę między pozostałymi przychodami operacyjnymi a pozostałymi kosztami operacyjnymi. Od 2002 r. do 2015 r. zawiera część, a od 2016 r. całość zdarzeń nadzwyczajnych związanych z działalnością operacyjną;
 - c) wynik działalności operacyjnej stanowi różnicę między przychodami netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, z uwzględnieniem dotacji, upustów, rabatów i innych zwiększeń lub zmniejszeń, bez podatku od towarów i usług oraz pozostałymi przychodami operacyjnymi a wartością sprzedanych produktów, towarów i materiałów wycenionych w kosztach wytworzenia albo cenach nabycia, albo zakupu, powiększoną o całość poniesionych od początku roku obrotowego kosztów ogólnych zarządu, sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz pozostałych kosztów operacyjnych;
 - d) wynik operacji finansowych stanowi różnicę między przychodami finansowymi, w szczególności z tytułu dywidend (udziałów w zyskach), odsetek, zysków ze zbycia inwestycji, aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżki dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi a kosztami finansowymi, w szczególności z tytułu odsetek, strat ze zbycia inwestycji, aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżki ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi;
 - e) wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest sumą wyników finansowych: na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, na pozostałej działalności operacyjnej oraz na operacjach finansowych;
 - f) wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.
14. **Aktywa obrotowe oraz zobowiązania:**
 - a) aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują: zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe;
 - b) należności krótkoterminowe obejmują ogół należności z tytułu dostaw i usług oraz całość lub część należności z innych tytułów niezaliczonych do aktywów finansowych, a które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego;
 - c) inwestycje krótkoterminowe są krótkoterminowymi aktywami nabytymi w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu wartości tych aktywów;
 - d) krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe są rozliczeniami, które trwają nie dłużej niż 12 miesięcy od dnia bilansowego;
 - e) zobowiązania są wynikającym z przeszłych zdarzeń obowiązkiem wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które powodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów jednostki;
 - f) zobowiązania krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) są ogółem zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także całością lub częścią pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego;
 - g) zobowiązania długoterminowe są ogółem zobowiązań, których okres spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, z wyjątkiem zobowiązań z tytułu dostaw i usług.
15. **Wskaźniki:**
 - a) wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
 - b) wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;

- c) wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- d) wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- e) wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;
- f) wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

16. Przedmiotem obserwacji cen w zakresie produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej są ceny bazowe, tj. kwoty pieniędzy otrzymywane przez producenta od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszone o podatki od produktu oraz ewentualne rabaty i opusty, a powiększone o dotacje do produktu.

Wskaźniki cen:

- a) produkcji sprzedanej przemysłu (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, a także dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją) opracowano na podstawie miesięcznego badania cen wyrobów i usług faktycznie uzyskiwanych przez, dobrane w sposób celowy, podmioty gospodarcze zaklasyfikowane do wyżej wymienionych sekcji. W kraju badaniem objęto ok. 3,2 tys. podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W celu uzyskania wskaźników cen dla każdego rodzaju działalności obliczane są kolejno:

- wskaźniki cen przy podstawie „miesiąc poprzedni = 100”:
 - dla szerebla przedsiębiorstw – jako średnie ważone indywidualnych wskaźników cen reprezentantów przy zastosowaniu, jako systemu wag, wartości ich sprzedaży w badanym miesiącu
 - dla szerebla grup, działów i sekcji – jako średnie wskaźników cen agregatów niższego szerebla ważone ich pełną wartością sprzedaży w badanym miesiącu,
- wskaźniki cen przy innych podstawach – jako średnie wskaźników cen agregatów niższych szczebli ważone wartością ich sprzedaży z 2015 r., która jest aktualizowana miesięcznie o zmiany cen i zmiany struktury sprzedaży zachodzące w kolejnych miesiącach roku, którego dotyczą wskaźniki cen.

Wskaźniki cen obrazują dynamikę cen wynikającą z faktycznie wprowadzonych zmian cen, jak i zmian w strukturze asortymentowej sprzedaży oraz w strukturze odbiorców.

- b) produkcji budowlano-montażowej uzyskano na podstawie miesięcznego badania cen robót realizowanych przez, dobrane w sposób celowy, podmioty gospodarcze zaklasyfikowane do sekcji „Budownictwo”, tj. ok. 400 przedsiębiorstw budowlanych w kraju, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Sposób obliczania wskaźników cen jest analogiczny jak w pkt 16. a).

17. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych** opracowano na podstawie obserwacji cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych (ok. 1700 w 2018 r.).

Wskaźniki cen obliczono, przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (ECOICOP).

18. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** towarów i usług są:

- a) notowania cen dokonane przez ankierów w wybranych punktach, w wytypowanych rejonach badania cen (208 rejonów na terenie kraju w 2018 r.);
- b) cenniki, zarządzenia i decyzje w zakresie cen jednolitych obowiązujących na terenie całego kraju lub jego części;
- c) notowania cen towarów i usług zakupywanych przez Internet.

Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu. Przeciętne ceny obliczono jako średnie arytmetyczne z notowań na terenie całego województwa.

19. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych – patrz uwagi ogólne pkt 9. c).

20. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich** uzyskiwanych przez rolników na targowiskach są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych ok. 440

targowiskach. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali całego kraju i województw.

21. **Nakłady inwestycyjne** są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na:

- a) budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;
- b) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);
- c) środki transportu;
- d) inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem kosztów nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

22. Dane o **mieszkaniach** (tabl. 23) prezentowane są według głównych form budownictwa:

- a) budownictwo indywidualne – realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora;
- b) budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – realizowane w celu osiągnięcia zysku przez różnych inwestorów;
Począwszy od stycznia 2018 r. dane dotyczące efektów „budownictwa indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem zostały włączone do formy „budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”.
- c) budownictwo spółdzielcze – realizowane przez spółdzielnie mieszkaniowe wyłącznie z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni. Budynki z mieszkaniami wyłącznie na sprzedaż lub wynajem zaliczane są do formy „budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”.

23. Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** wpisanych do rejestru REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności. Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2018, poz. 997, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) z późniejszymi zmianami.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych. W lipcu 2018 r. w kraju wykreślono z rejestru REGON ok. 100 tys. podmiotów, które utraciły zdolność prawną na mocy art. 3 ustawy z dnia 28 XI 2014 r. o zmianie ustawy o KRS i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1924).

24. **Pogłowie zwierząt gospodarskich** podano na podstawie badań pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego oraz bydła, owiec, drobiu i związanej z tymi gatunkami produkcji zwierzęcej, prezentując dane według grup produkcyjno-użytkowych. Badania **pogłowia trzody chlewnej** prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

25. Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** (tj. górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego oraz wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją), **budownictwa i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych, tj. dotacji do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej wyrażona w cenach bazowych, z uwagi na niewystępujący podatek akcyzowy i dotacje przedmiotowe, równa się wartości wyrażonej w cenach producenta.

26. Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, natomiast o **produkcji sprzedanej budownictwa** – działalności, odpowiednio: budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

- a) wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- b) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. odpowiednio: przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- c) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- d) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- e) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi, tj. bez podwykonawców, systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceniodawców) przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”, polegających na wznoszeniu budynków i budowli począwszy od przygotowania terenu przez zróżnicowany zakres robót ziemnych, fundamentowych (stan zerowy), wykonania elementów nośnych, przegród budowlanych, układaniu i pokrywaniu dachów (stan surowy) do robót montażowych, instalacyjnych i wykończeniowych. We wszystkich tych kategoriach zawarte są odpowiednie prace związane z budową, przebudową, rozbudową, odbudową, remontem i konserwacją stałych i tymczasowych obiektów budowlanych.

27. Prezentowane dane dotyczące wyrobów obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).
28. Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną przez punkty sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

29. **Baza noclegowa turystyki** obejmuje:

- a) obiekty hotelowe – hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (tj. obiekty, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie – np. zajazdy i gościńce oraz obiekty w trakcie kategoryzacji);
- b) pozostałe obiekty noclegowe – domy wycieczkowe, schroniska (w tym szkolne i młodzieżowe), ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, hostele, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, zakłady uzdrowiskowe, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne oraz inne turystyczne obiekty noclegowe gdzie indziej niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, ośrodki sportowo-rekreacyjne itp.).

30. **Wskaźniki koniunktury gospodarczej** oblicza się na podstawie badań prowadzonych co miesiąc metodą testu koniunktury, zharmonizowanych z odpowiednimi zaleceniami Komisji Europejskiej dla krajów członkowskich Unii Europejskiej. **Dane w badaniach koniunktury gospodarczej zbierane są metodą przedsiębiorstw oznaczającą przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacji i podziałów terytorialnych.** Wskaźniki są obliczane w formie sald powstających jako różnica między procentem odpowiedzi pozytywnych i negatywnych. Wskaźniki mogą przyjmować wartości z przedziału od -100 do +100. Dodatnia wartość wskaźnika wskazuje na dobry klimat koniunktury, zaś ujemna na zły. Wzrost (spadek) wskaźnika oznacza poprawę (pogorszenie) koniunktury z punktu widzenia badanych przedsiębiorstw. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury jest średnią arytmetyczną z ważonych sald odnoszących się do pytań o aktualną oraz przewidywaną ogólną sytuację gospodarczą przedsiębiorstwa. Wyjaśnienia metodyczne dotyczące badania koniunktury gospodarczej przedstawiono w opracowaniu

metodologicznym „Badanie koniunktury gospodarczej” oraz publikacji internetowej „Koniunktura w przemyśle, budownictwie, handlu i usługach”, dostępnych na stronie internetowej GUS – stat.gov.pl.

31. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte**.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; zgodnie ze zmienioną metodologią, stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych. Dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję.

32. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym okresie (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym okresie, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.
33. Więcej informacji i szczegółowych wyjaśnień metodycznych zamieszczono w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

General notes

1. Data in the Statistical Bulletin, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**.
2. Data presented by **subregions** correspond to NUTS 3 level of obligatory in European Union countries, the **Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)**, introduced by the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council, dated 26th May 2003 with later amendments. Since 1st January 2018, the amendments introduced by the Commission Regulation (EU) 2016/2066, dated 21st November 2016, are valid.
3. Data are presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community– NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of Council of Ministers of 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.
4. Statistical data are presented in accordance with NACE Rev. 2 as arranged by sections, divisions and, in certain cases, groups.
5. Presented data cover entities of the national economy regardless of ownership.
6. Data are compiled according to the respective organizational status of units of the national economy.
7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
8. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e., production and service activity, on their own-account in order to earn a profit.
9. In the Statistical Bulletin, **data** in regard to:
 - a) employed persons, employment as well as wages and salaries refer to those entities of the national economy in which the number of employed persons exceeds 9 persons; data do not include paid employees abroad (excluding employed persons) as well as in social and political organizations, trade unions, etc.;
 - b) financial results of non-financial enterprises and investment outlays refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of units conducting economic activity included, in accordance with the NACE Rev. 2 in the sections "Agriculture, forestry and fishing" and "Financial and insurance activities"), in which the number of employed persons exceeds 49 persons;
 - c) procurement of agricultural products:
 - for monthly periods concerns data reported on the quantity of procurement by legal persons and independent organizational entities without legal personality,
 - for semi-annual periods (with a one month delay) include revisions resulting from reports and also include procurement by natural persons when its value exceeds 10 thous. zł in the semi-annual periods.

Both, monthly from reports and half-yearly reported data include procurement of agricultural products only from producers located on the territory of the voivodship.

Indices are compiled in comparable conditions on the basis of data reported; after half-year periods – with the revisions resulting from half-year reporting;
 - d) sold production of industry and of construction and retail sale of goods cover those economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
 - e) production of products refer to entities (producers of industrial products all kinds of activities), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.
10. Information relating to the **enterprise sector** is based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15th March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the abovementioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations. An enterprise may be a sole legal unit. Enterprise sector includes those entities, which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management

and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. The category – **industry** – used in the Bulletin, refers to the NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".
12. The value of production and volume indices, if not indicated otherwise, are not seasonally adjusted.
13. In the tables, unless otherwise stated, data in terms of value and structural indicators are presented at current prices and volume indices, on the basis of value at constant prices. As constant prices since 2016, have been adopted 2015 constant prices (2015 average current prices).
14. In the case of methodological changes and changes in the system of constant prices volume, indices are calculated using the chain-base index method.
15. Data by the NACE Rev. 2 sections divisions and groups as well as of production of products are compiled following the enterprise (entity) method.
16. Some data are provisional and may be subject to revision in next editions of the Statistical Bulletin. Such revised data will be marked with sign "***".
17. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.
18. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item "total".
19. In tables presenting monthly data on the side, when such data are not available, quarterly data are shown in the line of the month ending a given quarter.
20. Products are grouped according to PRODPOL nomenclature compiled on the basis of the Polish Classification of Goods and Services (PKWiU 2015) and PRODCOM List. PKWiU 2015 was introduced by the decree of Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws, item 1676) to be used from 1st January 2016, in statistics, registration, documentation and accounting, and also in official registers and public administration information systems.

Methodological notes

1. Data concerning population since 2010 have been compiled on the basis of results of Population and Housing Census 2011 as well as current reporting data on vital statistics and population migration.

Data on size and structure of population does not include people who have come from abroad for temporary stay, while include permanent Polish residents staying temporarily abroad (regardless of the duration of their absence).

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to the definition of infant birth and death recommended by the World Health Organization (WHO).

Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows: marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage, births – according to the mother's place of permanent residence, deaths – according to the place of permanent residence of the deceased.

The **working age population** refers to males, aged 18–64, and females aged 18–59. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

2. Data on employed persons include those employed on a full and part-time basis in the main place of work.

Employed persons include:

- a) persons employed on the basis of a labour contract;
- b) owners and co-owners of units engaged in economic activities including contributing family members;
- c) outworkers;
- d) agents and persons employed by agents;
- e) members of agricultural production cooperatives.

Data presented in the Bulletin do not include private farmers in agriculture or employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Data on **average paid employment** include persons employed on the basis of a labour contract on a full and part-time basis converted to full-time work period.

4. Data on **registered unemployment** concerning unemployed persons registered in the powiat labour offices are presented in accordance with the Law of 20th April 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions (uniform text Journal of Laws 2017, item 1065, with later amendments).

Registered unemployment does not include persons who: undergo traineeships or an internship or take part in the undergo occupational preparation of adults and social utility work.

For the unemployed graduate is an unemployed person registered within the period of 12 months since the completion (confirmed with a diploma, certificate or other document) of school education, occupational courses of a duration for at least 24 months or acquired the right to perform a job as the disabled person.

Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance to the Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, meet at least one of the following criteria of which among others:

- a) unemployed persons below 30 years of age;
- b) long-term unemployed;
- c) unemployed persons over 50 years of age;
- d) unemployed persons benefiting from social assistance benefits;
- e) unemployed persons with at least one child below 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age;
- f) disabled unemployed persons.

The long term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation of adult in the workplace.

The **registered unemployment rate** was compiled as a ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Job offer (vacant place of employment and place of occupational activation) means declaring by the employer to the powiat labour office:

- a) at least one vacant place of employment or other paid work (i.e. performing work or providing services on the basis of the civil-legal contracts), in a particular occupation or speciality, in order to find an appropriate employee;
- b) place of occupational activation, adopted to implementation, such as traineeship, occupational preparation of adults, social utility work.

5. Data on the economic activity of the population, aged 15 and more are compiled on the basis of **Labour Force Survey (LFS)**, which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households in dwellings selected on a random basis excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer (until the second quarter of 2012– exceeded 3 months). The LFS data have been calculated on the basis of the exact date of birth.

The survey results have been generalized based on population balances compiled on the basis on Population and Housing Census 2011.

Economically active population includes all persons who are considered as employed or unemployed.

The **employed persons** are all persons aged 15 and more who within the surveyed week:

- a) performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as a paid employee, worked on own (or leased) agricultural farm, conducted own economic activity beyond agriculture or assisted (without wages and salaries) in conducting a family agricultural farm or family economic activity beyond agriculture;
- b) had work but did not perform it:
 - to illness, maternity leave, parental leave or vacation,
 - due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the current wages and salaries.

The **unemployed persons** are persons aged 15–74, who within the period of the surveyed week did not work, actively sought work and were available for work within two weeks after the surveyed week.

The unemployed persons also include persons who had found and were waiting to begin work within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or a given group) in population, aged 15 and more (total or a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or a given group) in population aged 15 and more (total or a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or a given group) in the number of the economically active persons aged 15 and more (total or a given group).

Since **the LFS** is a sample-based survey, it is important to be careful about using the data in cases where more detailed divisions were applied and where numbers are lower than 15 thousand. In cases when the numbers are estimated below 5 thousand, they are replaced by points ("."), what means that the value cannot be displayed because of high random error.

6. **Average monthly nominal wages and salaries** per paid employee were calculated assuming the following:
 - a) personal wages and salaries (excluding wages and salaries of outworkers and apprentices as well as persons employed abroad);
 - b) payments from a share in profit or in the balance surplus of cooperatives;
 - c) additional annual wages and salaries for employees of budgetary sphere entities;
 - d) fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract.
7. Data on average monthly wages and salaries are presented in gross terms.
8. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and from the source gathered in the open pension funds – OFE (in the period 1st January 2009 to 30th June 2014).

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pension benefits do not provide for the payments of retirement and other pensions arising out of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

9. Data on **financial results of enterprises** are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2016, item 1047, with later amendments).
10. **Revenues from total activity** (sums received and due) include:
 - a) net revenues from the sale of products which have been manufactured by the entity (goods, semi-finished goods and services) as well as packaging, equipment and services made by other contractors if the customers are invoiced for the foregoing together with the purchased products, including subsidies on products;
 - b) net revenues from the sale of goods and materials (including sums due from the sale of re-use packages), i.e. current assets purchased for resale in a non-processed condition and products manufactured by entity if they are sold by shops within the company's network along with goods manufactured by other manufacturers;
 - c) other operating revenues, i.e. revenues indirectly related with the basic activity of the entity, in particular: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to random events;
 - d) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether totally or partially), surplus of foreign exchange gains over losses.
11. **Costs of obtaining revenues from total activity** include:
 - a) cost of products sold i.e. the total costs decreased by the cost of generating benefits for the needs of the entity and corrected by charge in product stocks;
 - b) value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
 - c) other operating cost, i.e. cost indirectly related to operating activity of the entity, in particular: loss on the sale of non-financial fixed assets (surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale), depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), fines, penalties and indemnities paid, partially or fully written-off liabilities relating to bankruptcy, composition or restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities which are likely to occur (loss on current business transactions in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, loss related to random events;
 - d) financial costs, i.e., among other things interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investments, the surplus of foreign exchange losses over gains.
12. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).
13. **Financial results:**
 - a) the financial result from the sale of products, goods and materials constitutes a difference between net revenues gained from the sale of products, goods and materials and costs bore for their obtaining (cost of products sold, goods and materials);

- b) the result on other operating activity constitutes a difference between other operating revenues and other operating costs. Since 2002 till 2015 this item comprised part of extraordinary events related to operating activity, whereas since 2016 all kinds of extraordinary events are included into this item;
- c) the result on operating activity constitutes a difference between net revenues from the sale of products, goods and materials, including subsidies, discounts, rebates and other additions or disposals, excluding value added tax as well as other operating revenues, and products, goods and materials sold valued at manufacturing cost, acquisition or purchasing prices, increased by the entire general costs of administration, costs of sales of products, goods and materials and other operating costs incurred since the beginning of the accounting year;
- d) the result on financial operations constitutes a difference between financial revenues, in particular in respect of dividends (share in profits), interest, profits from the sale of investments, updating the value of investments, surplus of foreign exchange gains over losses, and financial costs, in particular those relating to interest, losses on the sale of investments, updating the value of investments, the surplus of foreign exchange losses over gains;
- e) gross financial result (profit or loss) is the sum of the financial results: on the sale of products, goods and materials, on other operating activity and on financial operations;
- f) net financial result (profit and loss) is obtained after decreasing of the gross financial result by obligatory encumbrances, which include corporate and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

14. Current assets and liabilities:

- a) current assets are part of the property controlled and used by the entity in its operating activity whose value has been determined in a reliable manner resulting from past events and bound to generate economic benefits to the entity in the future. They include: stock (circulating or current fixed assets) as well as short-term: dues, investments and inter-period settlements;
- b) short-term dues include total debtors from deliveries and services as well as the whole or part of other debtors, which are not financial assets, with the maturity of twelve months as of the balance sheet date;
- c) short-term investments are short-term assets acquired for the purpose of generating economic benefits owing to the increase in the value of these assets;
- d) short-term inter-period settlements are the prepayments made for the period up to twelve months as of the balance sheet date;
- e) liabilities are obligations resulting from past events entailing the provision of a consideration whose value has been determined in a reliable manner, which involve the use of an entity current or future assets;
- f) short-term liabilities (excluding special funds) are total trade creditors and the whole or part of other liabilities with the maturity of twelve months as of the balance sheet date;
- g) long-term liabilities are total liabilities with the maturity of more than twelve months as at the balance sheet date, apart from trade creditors.

15. Indices:

- a) the sales profitability rate constitutes the relation of the result from the sale of products, goods and materials to net revenues from the sale of products, goods and materials;
- b) the cost level indicator constitutes the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- c) the profitability rate of gross turnover constitutes the relation of gross financial result to revenues from total activity;
- d) the profitability rate of net turnover constitutes the relation of net financial result to revenues from total activity;
- e) the first degree financial liquidity indicator constitutes the relations of short-term investments to short-term liabilities;
- f) the second degree financial liquidity indicator constitutes the relations of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities.

- 16. The subject of the price survey, in the field of sold production of industry, construction and assembly production are basic prices, i.e. amounts of money received by a producer from a buyer for a unit of product (good and service), decreased by the taxes on the product as well as by applicable rebates and deductions and increased by subsidies received for the product.

Price indices of:

- a) sold production of industry (i.e. mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities) are calculated on the basis of a monthly survey on prices of products and services actually received by specifically selected economic units, included in the above mentioned sections. In the country the survey covers about 3,2 thous. units, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

With the aim of obtaining price indices for each type of activity, the following calculations are made in turn:

- price indices on the base "previous month = 100":
 - at enterprise level – as weighted averages of individual price indices of representative items by using, as their weight system, the value of their sale value in the surveyed month,
 - at group, division and section level – as averages of price indices of aggregates at lower levels weighted by the full value of their sale in the surveyed month,
- price indices on other bases – as averages of price indices of aggregates at lower levels weighted by the value of their sale of 2015, which is updated monthly by the price and sale structure changes, occurring in subsequent months of a year, to which the price indices refer.

The price indices illustrate the index of prices resulting from actually introduced price changes and changes in the commodity structure of sales and structure of the customers.

- b) construction and assembly production are calculated on the basis of a monthly survey of prices of work realized by specifically selected economic units, classified in "Construction" section, i.e. by about 400 construction enterprises in the country, in which the number of employed persons exceeds 9 persons. Price indices calculation is analogous to the one described in item 16. a).

17. **Price indices of consumer goods and services** are obtained on the basis of price observation of representatives of consumer goods and services (about 1700 in 2018).

The consumer price indices have been calculated applying the system based on the structure of expenditure (excluding own consumption) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the one under the survey, derived from the household budget survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the European Classification of Individual Consumption by Purpose (ECOICOP).

18. The sources of information on **retail prices** of goods and services are the following:

- a) quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions (208 in the country in 2018);
- b) price lists, regulations and decisions applicable as the uniform prices ruling throughout the country or its part;
- c) collected prices of goods and services purchased online.

Prices of goods and services are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted twice a month. Average prices have been calculated as the arithmetic means of quotations throughout the voivodship.

19. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average prices were calculated as a quotient of value (without value added tax) and quantity of each agricultural product – see general notes item 9. c).

20. The information on **prices of agricultural products and livestock** received by farmers on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by interviewers collecting it on selected about 440 marketplaces. Average monthly prices were calculated as arithmetic means of all quotations from the entire country and from voivodships.

21. **Investment outlays** are financial or tangible outlays, the purpose of which is creation on fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments. Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- a) buildings and structures (include buildings and places as well as land and water engineering constructions), of which among others construction and assembly work, design and cost estimate documentations;
- b) machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and fittings);
- c) transport equipment;

- d) other, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings and moreover service costs of liabilities incurred to finance purchase, construction or improvement of fixed assets for the period of investment realization, except for costs not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS), implemented since 1st January 2005.

Other outlays include outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

22. Data on **dwellings** (tabl. 23) are presented by main forms of construction:
 - a) private construction - housing construction realised by natural persons, foundations, churches and religious associations, designated for the use of the investor;
 - b) construction for sale or rent - housing construction realised in order to achieve a profit by various investors; Since January 2018 data concerning effects of "private construction" realised for sale or rent are included into the form "construction for sale or rent";
 - c) Cooperative construction – housing construction realised by housing cooperatives, designated exclusively for persons being members of these cooperatives. Building with dwellings for sale or rent only, are included into the form "construction for sale or rent".
23. Presented data concern **entities of the national economy** entered in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.
The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th July 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009) with later amendments.
The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers. In July 2018, about 100000 entities that have lost legal capacity under art. 3 of the Law of 28th November 2014 amending the Law on the National Court Register and certain other laws (Journal of Laws, item 1924) were removed from the REGON register.
24. **Farm animal stocks** have been disclosed on the basis of surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter as well as cattle, sheep, poultry and animal production related to these species, with data being presented according to production – utility groups. Surveys on the **number of pigs** are conducted 3 times a year – in March as of 1 March, in June as of 1 June and in December as of 1 December, while surveys on the population of **cattle and other types of farm animals and on the animal production** are conducted twice a year as of June and as of December.
25. Data on the value of **sold production of industry** (i.e. of mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply and also water supply; sewerage, waste management and remediation activities), **construction, sales of construction and assembly production** are presented excluding VAT and excise tax, but including the value of subsidies on products and services, in so-called basic prices.
The value of sales of construction and assembly production, expressed in basic prices, is equal to the value expressed in producer's prices due to the lack of excise tax and objective subsidies.
26. Data on **sold production of industry** cover industrial and non-industrial activities of the economic entities included to the section: "Mining and quarrying", "Manufacturing" and "Electricity, gas steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities" and data on **sold production of construction** cover construction and non-construction activities of economic entities included to the section "Construction". Data concern:
 - a) the value of finished products sold, semi-finished products and parts of own production (regardless of whether payments due were received for them);
 - b) the value of work and services rendered for a payment, i.e. both industrial and construction as well as non-industrial and non-construction;
 - c) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fees in the case of concluding an agency agreement;
 - d) the value of products in the form of settlements in kind;
 - e) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Data **on construction and assembly production sales** concern work realized with own resources (i.e. without subcontractors), domestically on the basis of contract system (i.e. for outside clients) by construction entities, classified according to NACE Rev. 2 in the section "Construction", consisting in the construction of buildings and structures from site preparation through a wide range of terrestrial work, ground worked (zero state), construction of bearing elements, partitions, the laying and covering of roofs (raw state) to assembly, installation and completion work. The pertinent work connected with the building, rebuilding, expansion, restoration, renovation and conservation of permanent and temporary building structures is included in all of these categories.

27. Presented data concerning products include total production of products which are manufactured during the reference year, intended for sale outside the reporting unit transferred to other plants of the same undertaking and used for further processing.
28. Data on **retail sales** cover the sale of consumer and non-consumer goods carried by retail sales outlets, catering establishments and other sales outlets (i.e. warehouses, stock houses) in quantities indicating purchases to meet the needs of individual customers.
29. **Tourist accommodation** includes:
 - a) hotel and similar facilities – hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities (facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services – such as road houses and inns as well as other hotel facilities during categorization);
 - b) other accommodation facilities – excursion hostels, shelters (including school and youth), holiday centers, holiday youth centers, training and recreational centres, creative art centres, hostels, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, health establishments, rooms for rent, agrotourism lodgings and other tourist accommodation facilities not elsewhere classified (e.g. dormitories, boarding schools, sports and recreational centers).
30. **The indices of the business tendency** are calculated on the basis of monthly business tendency surveys according to recommendations of the European Commission for the member countries of the European Union. **Business tendency survey data are collected with the use of the "enterprises' method" that is based on taking entire entities of national economy as a basis for grouping of every data characterizing their activity according to particular levels of classification, as well as regional division.** The indices are calculated in the form of a balance being the difference between the percentage of positive and negative answers. Their range varies from –100 to +100. Positive value means good business situation, negative – bad business situation. Increase (decrease) of indicator means improving (worsening) of the business situation from the entities' point of view. General business climate indicator is an arithmetical average of weighted balances referring to questions about the current and expected general economic situation of the enterprise. Methodological notes concerning business tendency survey are available in methodological guide "Business tendency survey" – and internet publication "Business tendency survey in industry, construction, trade and services", presented on website of Statistics Poland – stat.gov.pl.
31. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.
An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.
Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles; in accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.
Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information systems. Data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction.
32. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given period (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given period, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.
33. More information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Statistics Poland.